

Светлана Бессонова

ЛАТКОК ТЫЛЗЕ

Светлана Бессонова

Латкок тылзе

Почеламут- влак

Изирак класслаште тунемше йоча- влаклан

**Йошкар-Ола
2011**

УДК 82-1
ББК 84-5
Б 53

Бессонова С. А.
Латкок тылзе. Почеламут- влак.
Йошкар- Ола, 2011. - 28 стр.

С.А. Бессонова, 2011
ООО « Стринг», 2011

ЯНВАРЬ

Январь - теле пагытын рүдө,
Январь ден у ий тўнгалеш.
Игече шога моткоч йўштө,
Эсогыл пушенге шелеш.

Январь - лумланат поян пагыт,
Кыдал даныт тудо оптен.
Огеш кылме озым. Ёшанлын
Шога тудым лум арален.

Чодыраште ила түрлө янлык,
Тыштак телымат эртарат.
Йырваш ужат нунын кышаштым,
А кокланже - шкеныштымат.

А өрш кайык, теле толмеке,
Чодыра гычын ялыш толеш.
Киса ден пөрткайык воктене
Кочкашыже шканже муэш.

A stylized illustration of a winter scene. On the left, a dark, leafless tree stands against a background of falling snow. In the center, a large, white, rounded structure, possibly a snowdrift or a covered object, is partially visible. To the right, a dark house with a glowing yellow window is partially obscured by snow. In the foreground, a dark fence is visible. The overall color palette is dominated by dark blues, purples, and whites, creating a cold, wintry atmosphere.

ФЕВРАЛЬ

Февраль мучашла теле жапым.
Чатлама йүштө эркын чакна,
Но тудын олмеш лум пораным
Февраль кундемнашке конда.

Үштеш мардеж лумым пасу гыч,
Оралте воктен чумыра.
Тынаре опта - коклан тудо
Эсогыл окнам петыра.

Поран талышна - жапын-жапын
Почаш огеш лий шинчамат.
Шонет тыгай годым: вет таче
Лум ден петырна тўняжат.

Арам огыл калык февральым
Манеш «пургыж тылзе». Садак
Вашке тудынат эрта жапше.
Март тылзе мемнан дек вашка.

A painting of a winter landscape. In the foreground, a large, dark brown tree trunk with textured bark stands on the left. A stream flows from the right towards the center, its water a deep blue-grey. The ground is covered in patches of white snow and green grass. In the background, rolling green hills are visible under a pale blue sky. The word "МАРТ" is written in white, bold, sans-serif capital letters at the top center. The number "7" is written in white at the bottom center.

МАРТ

Март тылзе - шошылан тўналтыш,
А йўштө телылан - мучаш.
Эше кеч тудо шке куатшым
Тырша эр-касын ончыкташ.

Тайнен игече шошо велыш.
Кужемын кече палынак.
Кава утлен пыл ора дечын.
Игече лийын шокшырак.

Корем серлаште, корнылаште
Рок эркын лум дечын утла,
А лапверлаште, лакылаште
Вүд кечын койын погына.

Чодыра кудашын ош вургемжым,
Жаплан чарангын адакат.
Шемгорак-шамыч шокшо вел гыч
Уэш мемнан деке вашкат.

АПРЕЛЬ

Апрель - шошо жапын покшелже.
Лум деч мланде тұрыс эрна,
А вүд чарныде йүдшө-кечын
Коремыш, энгерыш йога.

Пасу топлана койын-койын.
Налеш озым вийым уэш.
Пелед шогалеш күдыронгыр
Лум кайыме күкшө вереш.

Пушенге чия шке вургемжым.
Ужар тұсым мланде далеш.
Да толыт адак мемнан деке
Вашке кайык-шамыч мөнгеш.

А тылзе мучаште пасушко
Ага пашаш калык лектеш.
У киндым ончен кушташ шуко
Куатым пышташ логалеш.

МАЙ

Май - эн сылне шошо пагыт.
Пүртүс кечын уэмеш.
Түрлө кушкыл сад-пакчаште
Ошын койын пеледеш.

Чодыраште куку муро
Пеш торашке йонгалтеш.
Шуктет веле колын тудым -
Вигак кумыл нөлталтеш.

А пасушто трактор йүкшө
Кече мучко шергылтеш.
Паша кызыт тушто шуко:
Куралаш, үдаш күлеш.

Күшыч кече кажне кечын
Утларак чот ырыкта.
Шошын жапше эрта веле,
Кенеж тудым алмашта.

ИЮНЬ

Вучен шуктышна ме кенезым.
Июнь кызыт жаплан оза.
Шога ынде шокшо йүд-кече.
Турий вуй үмбалне мура.

Кумда олык лапыште шудо
Ужар посто гае коеш.
Жапшуко огеш эрте - тушко
Ял калык сава ден лектеш.

Пасушто у шурно мардеж ден
Вүдтолкынла чылт лүнгалтеш,
Уржа-сорла пагыт шумешке
Пога туто пырчим вуеш.

Чодыраште кушкеш понго түрлө,
Да снеге вашке чеверга.
Энгерыште, ерыште вүдшө
Чевер кече дене ыра.

Июль

Июль - кенгежын рүдыжө,
Эн шокшо,сылне жап.
Ўжеш энгер вүд күдыкшө
Кап- кылым шуараш.

Пасушто шурно толкынла
Мардеж ден лүнгалтеш.
Ончен у киндым,чонышто
Шүм-кумыл нөлталтеш.

Чодыраште,үшык верыште,
Пистерже пеледеш.
А тушто мүкш шке ешыж ден
Нектарым погалеш.

Пакчаште,олма садыште
Саска лөзан кушкеш.
Каваште,вуй үмбалне,пеш
Турий йүк шергылтеш.

Июль - кенгежын рүдыжө,
Эн ямле,сылне жап.
Лач тудо мыйын шүмыштө
Куаным шочыкта.

Август

Август - саска шумо пагыт.
Нурышто шурным погат.
Йүштылмө жапэртен кайыш.
Кече пелта эркынрак.

Лышташ вашталта шке түсшым.
Йүдым коклан кылмыкта.
А кайык-влак, шижын йүштым,
Шокшо эллаш тарванат.

Шыже вашка мемнан деке.
Август мучаш лишемеш.
Ямле кенез пагыт дене
Чеверласаш логалеш.

Сентябрь

Шокшо кенгеж эртен кайыш.
Кечын игече йүкша.
Толын сентябрь мемнан дек -
Шыжын эн сылне ужаш.

Ял воктенем чодыраже
Шөртнө вургемым чиен.
Түрлө түсан лышташ-шамыч
Мландыш йогат чарныде.

Ялысе калык пасушто
Кодшо пашам мучашла.
Шуко йоктарышт пүжвүдым
Чапле у киндым кушташ.

Луктыт пасушто паренгым,
Моло саскам погкалат.
Ок күл лүдаш йүштө телым,
Кочкиш чылалан сита.

Кайык-влак шокшо эллашке
Теле жаплан чонештат.
Октябрь вашка кундемнашке.
Шыже умбаке шуйна.

Октябрь

Сентябрь тылзат эртен кайыш,
Октябрь алмаштыш шижде.
Умбаке шуйна шыже пагыт,
Пүртүсыш вес түсым пуртен.

Чодыра кудашеш шке вургемжым.
Ковёр семын мланде коеш.
Йүкша эркин-эркин игече,
Пеш чүчкыдын покшым возеш.

Кава петырна пыл ора ден,
Коклан веле кече онча.
Шыжа йүштө йүр кажне кечын,
Эсогыл сай кумыл вола.

Пустанын пасу. Озым веле
Торашке ужаргын коеш.
Октябрь тылзат шкенжын семын
Садак пеш моторын коеш.

Ноябрь

Мучаш лишемеш шыже пагыт.
Чал теле вашка мемнан дек.
Октябрь тылзат эртен кайыш,
Ноябрь оза кызытеш.

Чодыра шога йөршын чарангын,
Ончен тудым чон чамана.
Лач пүнчө ден кож кенгеж жапым
Тугак мыланна шарныктат.

Игече пужлен: кажне кечын
Я йүр шүведа, лум лумеш,
Пуа мардеж йүштө йүдвечын,
Кавам пыл ора леведеш.

Лекмет ок шу пөрт гыч уремыш:
Чыла вере ночно, лавыра.
Ынеж пу ноябрь шке вержым
Эше кеч изиш телылан.

Декабрь

Декабрь тылзе кондыш телым:
Лум дене мланде петырнен,
Окна яндаш онай сүретым
Мастарын йүштө сүретлен.

Чодыра пörшангын, кече дене
Ялт чинче гае йылгыжеш.
Меран кудашын сур вургемжым,
Лум гае ошын вел коеш.

Энер ден ерым ий леведын.
Катокыш тудо савырнен.
Йоча-влак тушто каныш кечын
Кият коньки ден мунчалтен.

Йөн лийын ынде ече дене
Мардежла курык гыч волаш.
Лүдаш огеш кул йүштө дечын:
Полша кап- кылым шуараш.

Вуйлымаш

Январь	3
Февраль	5
Март	7
Апрель.....	9
Май	11
Июнь	13
Июль	15
Август.....	17
Сентябрь.....	19
Октябрь.....	21
Ноябрь	23
Декабрь.....	25

Светлана Аркадьевна Бессонова

Латкок тылзе

Почеламут- влак
Изирак класслаште тунемше йоча- влаклан

Двенадцать месяцев

Стихи
Для детей младшего школьного возраста

На марийском языке

Редактор А.А. Богданов
Художник Л. Н. Ахметзянова
Корректор А.А. Богданов
Компьютерная обработка рисунков
и верстка А. Ш. Акимова.

Подписано в печать 8.04.2011. Формат 60х 84 /16.
Усл. печ. л. 1,62. Тираж 200 экз. Заказ № 960/2
Отпечатано в типографии ООО «Стринг».
424002, г. Йошкар- Ола, ул. Кремлёвская, 31